

недотримання норм міжнародного права (наприклад, виправдання використання сили).

Список використаних джерел:

1. Allison G. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis* // Boston: Little, Brown and Company, 1971. – 329 p.
2. Corbett P. *Law in diplomacy* // Princeton: Princeton University Press, 1959. – 290 p.
3. Katzenstein P.J. *The culture of national security: norms and identity in world politics* // Columbia University Press: New York, 1996. – 562 p.
4. McDougal M. *The impact of international law upon national law: A policy-oriented perspective* // *Yale Scholarship Series Paper 2614*, 1959. – pp.25-92.

Сажко Г.В.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНО-ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ

Сімейно-шлюбні відносини у різних країнах світу мають свою специфіку, що зумовлено зокрема і особливістю законодавчого регулювання. Правові акти сімейного права різних держав характеризуються значними відмінностями у матеріально-правовому та процесуальному врегулюванні сімейних відносин. Це дає підстави кожному із правопорядків претендувати на врегулювання одних і тих самих відносин, якщо вони ускладнені іноземним елементом. Адже специфіка регламентації даних відносин полягає у поєднанні історичних та культурних традицій, релігії, звичаїв та інших особливостей. Відмінним у різних державах є і співвідношення норм різного характеру, адже однакова за змістом норма у різних державах може бути закріплена як норма етична, релігійна чи правова.

Можна констатувати, що питання сімейно-шлюбних відносин з іноземними громадянами в Україні є актуальним і як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Нагальною потребою у вивченні відповідного законодавства іноземних країн для запозичення певних норм та інститутів з метою імплементації їх у законодавство України з метою регулювання сімейно-шлюбних відносин з іноземним елементом. Основною проблемою є зіткнення усталених правових норм іноземних країн і національного законодавства, що породжує значну кількість колізій.

Іноземний елемент є визначальною ознакою, за якою приватноправові відносини міжнародного приватного права відрізняються від решти приватноправових відносин. Наявність у цих правовідносинах хоча б однієї з форм іноземного елемента є підставою для застосування міжнародно-правових норм, зокрема і у сімейно-шлюбних відносинах. Саме наявність іноземного елемента в сімейно-шлюбних відносинах надає їм «міжнародного» характеру, відносить їх до сфери міжнародних приватноправових відносин,

які регулюються за допомогою колізійних норм міжнародно-правового характеру та колізійними нормами національного законодавства. Особливе значення мають уніфіковані матеріально-правові норми, що регулюють відповідні відносини. Правова база встановлює умови та перешкоди, порядок укладення шлюбу, особливості укладення шлюбу за кордоном, регулює особисті немайнові і майнові відносини подружжя, батьків і дітей, виконання аліментних зобов'язань, міждержавне усиновлення тощо [6, с. 209].

Однак однією з важливих проблем законодавчого регулювання сімейно-шлюбних відносин з іноземним елементом є форми вираження не тільки національного сімейного законодавства, але й узгодженої волі двох або більше держав для врегулювання відносин у цій сфері, тобто міждержавні і міжнародні договори, санкціоновані звичаї, нормативні акти, судові прецеденти тощо. Цілковитої єдності в питанні джерел в науці міжнародного приватного права в цілому та в міжнародному сімейному праві зокрема у правознавців немає. Так С.Шимон розрізняє чотири види джерел міжнародного приватного права: внутрішнє, тобто національне законодавство держави; судову та арбітражну практику; міжнародні договори; міжнародні та торговельні звичаї [10, с. 10]. М.Антокольська називає три види, об'єднуючи внутрішнє законодавство і судову та арбітражну практику єдиним терміном – внутрішньодержавне законодавство [3, 157]. З. Ромовська розрізняє п'ять видів джерел міжнародного приватного права: внутрішнє законодавство; міжнародні договори (угоди); правовий звичай; правовий прецедент; правову доктрину. Водночас відмічається й певна узгодженість міжнародного та внутрішнього (національного) регулювання. Вона досягається завдяки наявності механізму так званої трансформації міжнародно-правової норми. Під трансформацією розуміється перетворення міжнародно-правової норми на норму національного законодавства. Специфіка вбачається і в тому, що міжнародно-правове регулювання (угоди та звичаї) все з більшою упевненістю витискає внутрішнє [9, 367].

Правове регулювання сімейних відносин з іноземним елементом в Україні здійснюється як на рівні Сімейного кодексу України [1], так і у спеціальному законі про міжнародне приватне право. Найважливішим законодавчим актом, що регулює сімейно-шлюбні правовідносини є Закон України «Про міжнародне приватне право» [2], що стосується регулювання сімейних відносин з іноземним елементом, однак поза сферою колізійного правового регулювання залишається ряд інститутів сімейного права, як от широке коло сімейних договорів, особистих немайнових прав та обов'язків подружжя, батьків і дітей, інших членів сім'ї та родичів, ряд форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

В. Ватрас зазначає, що обраний Україною шлях автономної кодифікації колізійних норм приватного права не є повною мірою правильним, а тому має бути переформатований на користь кумулятивної кодифікації. Її прихильники пропонують приймати загальний закон про міжнародне приватне право, який би встановив загальні правила, а галузеві колізійні норми включати в окремі кодекси – Цивільний, Сімейний, Цивільний процесуальний [5]. Так, Г. К. Дмитрієва вважає, що законодавець повинен прийняти закон під назвою

«Основи міжнародного приватного права », який би врегулював загальні інститути міжнародного приватного права та положення про правовий статус іноземців [8, с. 87]. На думку В. П. Звекова, сутність кумулятивної кодифікації полягає у тому, що слід видати відносно невеликий за обсягом нормативного матеріалу закон, який би водночас об'єднав загальні положення міжнародного приватного права та зберіг галузеве регулювання відповідних інститутів у різних кодексах. Причому прийняття такого закону дозволило б, по-перше, найбільш повно й послідовно визначити і розмежувати загальні та спеціальні інститути в цій сфері й, по-друге, досягнути цілей, які в сумарному вигляді можуть бути позначені, як: 1) усунення прогалін; 2) усунення дублювання; 3) виключення суперечностей [7, с. 305].

Актуальність теми посилюється прагненням інтеграції України у міжнародний правовий простір і відповідно уніфікації цивільного та сімейного права, що відбуваються нині у Європі. На думку О.Бурлай важливу роль у правозастосовчій практиці шлюбно-сімейні законодавства відіграють багатосторонні міжнародні інструменти, які регулюють питання у сфері шлюбно-сімейних відносин, які були розроблені рядом міжнародних організацій. Згідно з низкою нормативних актів Україна взяла на себе зобов'язання реформувати своє законодавство відповідно до стандартів держав ЄС. Це зобов'язує українського законодавця до проведення адаптації сімейного законодавства, застосування до нього нових стандартів. Спроби досягнення єдиноманітності у нормах сімейного права в ЄС відбувається на чіткій організаційній основі: створено спеціальний орган – Комісію з Європейського сімейного права, яка об'єднує науковців різних європейських країн та завданням якої, власне, і є робота по створенню єдиного сімейного права в Європі [4, 15].

Отже, можна зробити висновок, що сучасні міграційні процеси, процеси соціального переустрою суспільства призводять до значного поширення сімейних відносин за участю іноземного елемента. Сімейно-шлюбні відносини в максимальній мірі пов'язані з національними традиціями, релігією, побутовими та етнічними звичаями, а тому сімейне право різних країн принципово відрізняється і практично не піддається уніфікації. Все це викликає розпорошення норм і як наслідок виникнення колізійних норм, які знаходять відображення у численних джерелах регулювання сімейно-шлюбних відносин з іноземним елементом. Також при подальшому вдосконаленні національного законодавства про міжнародне приватне право слід враховувати необхідність імплементації в законодавство України положень Гаазької конвенції з міжнародного приватного права та загалом право Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. – [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України . – 2002. – № 21-22. – Ст. 135. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. – [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України . – 2005. – № 32. – Ст. 422. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>

3. Антокольская М. В. Семейное право : учебник. – М.: Юристъ, 2003. – 333 с.
4. Бурлай О.Є. Правовідносини подружжя в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук. – К. : КНУ ім. Т.Шевченка, 2007. – 182 с.
5. Ватрас В. А. Проблеми та перспективи кодифікації міжнародного сімейного права України [Електронний ресурс] / В. А. Ватрас // Приватне право і підприємництво. – 2014. – Вип. 13. – С. 182-186. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Prip_2014_13_57.pdf
6. Довгерт А.С. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А.С. Довгерта і В.І. Кисіля. – К.: Алерта, 2012. – 376 с.
7. Звеков В. П. Концепция развития российского законодательства , регулирующего отношения в сфере международного частного права / В. П. Звеков // Концепция развития российского законодательства / под ред . Т. Я. Хабриевой, Ю. А. Тихомирова, Ю. П. Орловского. – М. : Городец, 2004. – 848 с.
8. 16. Международное частное право : учебник / отв. ред. Г. К. Дмитриева. – М. : Проспект, 2000. – 462 с.
9. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України : науково-практ. ко – ментар. – К.: Ін Юре, 2003. – 532 с.
10. Шимон С. І. Цвільне та торгове право зарубіжних країн : навч. посіб. (Курс лекцій). – К.: КНЕУ, 2004. – 220 с.